

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre ..... 16 kor.
 Negyedévre ..... 4 "

Helyben házhoz hordva:
 Egész évre ..... 20 kor.
 Negyedévre ..... 5 "

Vidékre postán szállítva:
 Egész évre ..... 24 kor.
 Negyedévre ..... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, december 19.

A bécsi népparlament.

(—a.) Méltó felháborodást és élénk tiltakozást keltett parlamentünkben és a sajtóban az a perfidia, amelylyel az osztrák képviselőház Magyarországnak tisztán belügyeibe akar avatkozni.

Ausztriában sokat vártak az új parlamenttől, amely már az általános választói jog alapján alakult s így szociálista kifejezés szerint már nem osztályparlament, hanem népparlament. Várták különösen azt, hogy megfogja szüntetni a nemzetiségek és népfajok között állandóan napirenden levő marakodásokat, a melyek már annyira elfajultak, hogy lehetetlenné tették a parlament működését s a kormányok csak a hirhedi 14. §. segítségével tudtak valamennyire boldogulni.

Most már, néhány heti ugynevezett tárgyalások után nyugodt lélekkel konstatálhatjuk, hogy az osztrák népparlament egyáltalán nem felel meg ennek a hozzáfűzött várakozásnak.

A múlt héten olyan verekedések voltak megint ebben a népparlamentben,

amilyenél különbet a régi osztályparlamentben sem tudtak rendezni Klofácsek és Bieloblavekék. Az egyik képviselőt a hozzáhajított fadarabbal oly súlyosan megsebesítették, hogy elájult és orvosi kezelés alá kellett venni.

A nemzetiségi marakodások éppen úgy napirenden vannak, mint azelőtt. A kormány, bár összehozta a különböző pártok megnyerésével rumerikus többséget, csak úgy tud boldogulni, hogy ma a németeknek, holnap a cseheknek, holnapután a délszlávoknak ad valamelyes kedvezményt a többiek rovására. Még így is megtörtént, hogy a múlt héten leszavazták a kormányt, amely azonban tovább evickél, mintha semmi sem történt volna.

Abban is csudálatosan egyezik ez a népparlament a régi osztályparlamenttel, hogy ha a magyarok ellen kell kirukkolni, akkor csehek és németek, lengyelek és délszlávok, szociáldemokraták és keresztényszociálisták mindnyájan egyetértenek benne.

Sőt az a népparlament e tekintetben még rosszabb, mint az osztályparlament volt, mert a sors kedvezéséből Luegerék kezében lévén a hatalom, ezek a magyarok ellen nem ismerik el még a nem-

zetközi parlamenti jogszokásokat sem, durván beleavatkoznak a mi belügyeinkbe és a Lueger-párti házelnök nemcsak megengedi az ilyen indítványok tárgyalását, hanem ő maga biztatja és hecceli őket.

Ez már — hiába tiltakozik ellene Justh Gyula, hogy ez nem parlamentáris kifejezés, ez bizony nem egyéb, mint perfidia és infámia.

Justh és Wekerle állasuk, magas méltóságukhoz illően, keztüös kézzel bánnak velük. Pedig az ilyenekkel szemben, akik a nemzetközi parlamenti illemet sem respektálják, az ilyenekkel szemben nem ártana néha le is tenni a keztyűt.

Beleavatkoztak pedig az osztrákok Magyarországnak éppen abba a kérdésébe, amelylyel megbontani akarnák a magyar nemzeti államnak az egységét.

Más kérdésben sem szabad eltünnünk belügyeinkbe semmiféle jogtalan beleavatkozást senkitől, sem Björnsontól, sem Weisskirchnertől, sem Biclohlavektől, sem Perversdorfertől, sem a bécsi népparlamenttől.

A kormány már nyilatkozott ez ügyben, de elvárjuk, hogy illetékes helyen is nyomatékosan fog fellépni a bécsi népparlament tulkapásai ellen.

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

A káplár ur, a parancskönyv és még valami.

Káplár ur Kovács nyalka kú uggyerek. Széles vállán, karján, derekán úgy megfeszül az angyalbőr, hogy forró vér — az attilát szinte összetéveszti a testi mióváltával s a megszokott csatornák helyett csakhogy a vitézkötés kacskaringóin nem nyargal végig. Mellén lényes rézmedália, melyet a céllövésben való tökéletességeért visel. Szeme tüzes, fekete, mély egében vitézi büszkeséggel csillog, mely messzről elárulja, hogy másnemű céllövéshez is ért, nem golyóval, hanem repülő nyilakkal, melyek szeliden epedő leányszíveket járnak keresztül.

Ezek után több dicsérni valót nem kell mondanunk káplár ur Kovácsról, ki e pillanatban kemény léptekkel halad végig az utcán s míg sarkantyúja apró táncnótákat csal ki a kövezetből, dévaly mosolygással nézegeti a mellette elhaladó szemérmes leánynépet. Hiszen hát másképpen nem is lehet gyalogszerrel járni egy huszárnak.

Igen apró tüzelések, veszedelmes csatározások között érkezik el az ezredes háza elé, hova fontos haditudománybeli dolgokat szállít a hóna alatt szorongó nagy könyvben. Itt azonban úgy illik, hogy vitézi arcán keményre simítsa

a mosolygás ráncait: széles mellét kifeszíti, a hetyke bajszán sodorint egyet kettőt, hogy holmi buckásas paraklit ne találjon rajta a holtak és elevenek bírāja, aminek megszegyenítő árulám lenne a következtése. Egyet-kettőt köhint a katonásan erős hang kedvéért s aztán benyit.

Az udvaron nem talál senkit, aki utbagazitaná. De erre nincs is szükség, mivel a parancskönyvű regláma ilyen esetben azt követeli, hogy az ember keresse fel a konyhát s egy pár nyájas arccsípkedés után a szakácsnétől szerezze be a szükséges tájékozódást. Jobb kalauz aligha van a világon s az ilyen nyájaskodás sokszor fölötte gyöngéd barátságot s fölötte szives falatokat biztosít a daliás hadfinak. Elkerült hát a konyhára, keményen lépdelve, hogy figyelmet keltsen s illő kopogtatás után belépett.

— Adj Isten, rózsám!

Szebben már csak nem lehet köszönteni leányszót!

Káplár ur Kovács kemény volt, hanem azért mégis megsédült a lábán, amikor a szoronkodó teremtés visszafordult. Ejha, sohase látott ő ilyen formás portékát, aki barnapiros, mint az érett kajszinbarack; lánykendőjével átkötte a feje, de azért a fekete haj bodrosan fordul ki alóla; szeme: földre borult csillagpár fényt, tüzet, hamisságot szóró; az ajaka ...

hát az ajaka mézzel cseppintett rózsalevével ... éppen huszárnak való ékesség ...

— Kit keres? kérdezte a mosolygó jószág, akinek szemmel láthatólag jól esett a déli huszár szemméregetése s hogy még jobban felgyujtsa a lelkét, két elvesztő rózsza gödröcskét is támasztott az arcára. Hangja pedig olyan volt, mintha valahol üvegek csettingették volna a sarkantyupengés mellé.

— Az ezredes urat keresném, ha magácskára nem akadtam volna. Így hát csak várjon még, ugy se dől ki miatta a vén torony ... Mióta került ide, ha meg nem sértem?

— Félesztendejel villogott hamiskásan a szépség; de kacagás is lesekedett a selymes pillája alatt, meg a szája végén.

— Ej no! Hogy esik, hogy eddig sohasem láttam? Nem szokott kijárni hazulról?

— Ritkán, Nem igen érek rá.

— Minő kár. Ezzel a kökénypárral felgyujthatná a fél ezred szívet ... Volt szerelmes? lépett közelebb s mivel a kérdés így magában nem sokat ért volna, kacintott hozzá a fél szemével s pödörített egyet bajszán.

Erre azonban a szépségnek is kacagnia kellett. Mert akárhogy vesszük, a szerelem szó csak csiklandozza az asszonynép szívet. Fikomadt, megint az a bolondító tüvegcsilingelés!

M. t. Hölgyek!

Karácsonyra

a PFAFF

kellemes meglepetést szerezhetnek urak részére

czég különleges újdonságaival.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, dec. 19.

Elnök: *Justh Gyula.*

Napirend előtt kérvényeket tárgyaltak. Ezek során *Hérmán Ferenc* előadó jelentést tett az újságírók kérvényéről. A bizottság tegnap tárgyalta a kérvényt s kéri a jelentés kinyomtatását és szétosztását. (Helyeslés.)

Bedőházy János bemutatja a stájerlak-aninai állami elemi népiskolákra vonatkozó javaslat bizottsági jelentését. Ezt is kinyomtatják.

Supiló és Popovics büntetése.

Héderváry Lehel a mentelmi bizottság előadója ismerteti a bizottságnak *Supiló Ferencnek* és *Popovics Dusánnak* a Ház elnökével szemben való renitens viselkedésük következtében hozott határozatát. Mindketten megátolták fenyegető magatartásukkal az elnököt, hogy szóhoz juthasson. (Kiáltások a horvátok padjain: Nem igaz! — Kiáltások a függetlenségi párton: Igaz!)

A horvát képviselő urak a mentelmi bizottság előtt igen jámborul, mindent letagadva, bocsánatkéréssel jelennek meg, itt meg a legdühösebben tárgyalják ezeket a dolgokat. (Nagy zaj.) Magyar védelmi iratot is adtak be, mentegetődzvén, hogy nekik nem volt intenciójuk, hogy az elnököt megszorítsák. De ez mindegy. Tény, hogy az elnököt nem engedték szóhoz jutni. A bizottság ajánlja, hogy *Supiló* utasítsák a Ház megkövetésére. *Popovics Dusán* pedig, aki hetek óta nem respektálja a házszabályt, 1908. január 5-ig kizárassék a Ház üléseiről.

Banjanics János: Wekerle-bizottság. (Zaj. Rendre.)

Mazuránics Bogosláv horvátul kisebbségi véleményt terjeszt elő.

Elnök: *Banjanics* urat, aki azt kiáltotta, hogy ez nem mentelmi, hanem *Wekerle*-bizottság, rendreutasítom.

Mazuránics folytatja beszédét.

Csizmázia Endre: Mentelmi ügyhöz csak magyarul lehet beszélni.

Szokoly Tamás: Meddig tűrjük ezt?

Supiló közbeszól.

Elnök: Ne tessék közbeszólni. A házszabályok részint a tárgyalásban az illető képviselő részt nem vehet. (Kiáltások.) A tisztek is ezt követelik.

Mazuránics tovább beszél.

Elnök: A képviselő ur azt mondja, hogy a bizottság ezt a javaslatot politikai tendenciával teszi. (Kiáltások a horvátok részéről: Igaz! Ugy van!) Csendet kérek! (Folytonos zaj.) Ha így folytatja, megvonom a szót.

Szokoly Tamás: Előbb kellett volna!

Elnök: Mikor *Szokoly* lesz elnök ő fogja meghatározni, hogy mikor kellett volna megvonni azt. De most rendreutasítom.

Mazuránics folytatja beszédét, miközben az elnök rendreutasítja. Erre befejezi beszédét.

Erre a Ház megszavazta a bizottság javaslatát.

Supiló Ferenc a Ház zajongás közt megköveti a Házat.

Gróf *Batthyány Tivadar* egy rövid előterjesztése után újból

Supiló Ferenc magyarul kér szót a házszabályokhoz. Szóvá teszi azt, hogy *Justh Magdics Perovnak* megengedte horvát nyelven a házszabályokhoz való szólást, míg *Rakovszky* rögtön megvonja emiatt a szót. *Návay t. ael* elnök ur . . . (hosszas taps és éljenzés balfelől) az elnöki székből jelentette ki, hogy akik horvátul szólnak a házszabályokhoz, a mentelmi bizottság elé utasítja. Nem akarja kiemelni a törvény és házszabály ily abszurd magyarázatát, sem azt az iróniát, mely a szolidaritási nyilatkozat által önmagát cáfolja meg.

Batthyány Tivadar: A bécsi komédiát akarják végig játszani. Ne törődjenek vele!

Supiló Ferenc kijelenti, hogy a horvátoknak mindenben van joguk horvátul beszélni. Tessék törvényesen megtiltani ezt, de mi nem adjuk fel álláspontunkat.

Wekerle nyilatkozata.

Wekerle Sándor miniszterelnök: A házszabályokhoz való hozzászólásnak joga az, hogy a tanácskozási rend minden irányban megóvassék. De ha ez a jog azt célozza, hogy a tanácskozás lehetetlen legyen, akkor minden eszközzel meg fogjuk óvni a tanácskozási szabadságot. (Ugy van.) Kérde, hogy a horvátok hónapok óta nem használják-e nyelvi szabadságukat oly mértékben, mely páratlan a népek történetében? (Ugy van!) Pedig visszaélnék vele! H szen külön országgyűlést tartanak itt a Ház termében! Nem a nyelv használatáról van itt szó! Önök, talán öntudatlanul, exponensei az áramlatnak, mely a magyar állam egysége ellen irányul. Ezt a merényletet úgy vessük vissza, hogy az állam integritásán sérelmet ne ejtsenek! (Helyeslés.) Minden elnök legjobb meggyőződése szerint e célra a házszabályokat alkalmazni. (Élénk helyeslés.) Kéri, térjenek napirendre. (Zajos helyeslés.)

Szell Kálmán személyes megtámadtatás címén kér szót. Előadja, hogy becsületében érzékenyen megsértette *Polónyi*, mikor kétségbe vonta a kvótabizottság jegyzőkönyvének hitelességét.

Polónyi Géza vitatja, hogy igaza volt, mikor a kvótabizottság jegyzőkönyvének hitelességét kétségbe vonta. *Szell Kálmán* személyét azonban sérteni nem akarta.

Vázsonyi Vilmos a függetlenségi párt politikáját támadja erősen.

Apponyi Albert gróf szerint *Vázsonyi* guntárgyává akarta tenni a függetlenségi pártot, de állításait semmivel sem bizonyította.

Wekerle Sándor miniszterelnök reflektál végül az elhangzott beszédekre, mire az ülés véget ért.

Lovagias affér

Wekerle és Polónyi között.

A képviselőház mai ülésén *Wekerle* és *Polónyi* között éles összeütközés volt. *Wekerle* beszédében többek közt ezt mondta: »Vannak emberek, akik a saját politikai becsületükből élnek; mások viszont a mások politikai becsületének legázolásából.«

E szavakra *Polónyi Géza* dühösen felugrott helyéről és a miniszterelnök felé kiáltotta:

— Én rám értette-d ezt?

Wekerle e kérdésre válaszolt valamit, de a nagy lármában nem lehetett hallani, hogy mit mondott. Azt-e, hogy rád is, vagy azt, hogy nem rád.

A folyosón *Polónyi Géza* kivörösödve az indulattól, újra *Wekerle*hez fordult, hogy magyarázza meg a kijelentését, rá értette-e, vagy nem, *Wekerle* azt válaszolta:

— Hagyjuk most ezt a dolgot.

Hogy nem szakad meg a saját szive a nagy ébességtől!

Káplár ur *Kovács* már közvetlen közelében állt s nézte a szemét belevesztő nagy melegséggel.

— Voltam.

— És most?

— Hahaha . . . nem . . .

— Nem is tudna?

Hát valami kis ördögöcske nem bujt a szivébe, hogy erre is csak kacagni tudott?

Ez azonban bátran, merészen néz a szemébe s csak hogy ki nem csattan az arca a nagy játékos kedvtől.

— A mai világban nem lehet hinni a férfiaknak, főleg a katonáknak! Mondotta a kacsagástól elaprózva a szót.

— Pedig olyan szerelmet, olyan hűséget még nem látott, mint az enyém! Jelentette ki *Káplár Kovács*, repkedve a fellobbant szive nagy terhétől. A másik pillanatban maga nem tudta, mit tesz, a parancskönyvet lecsapta az asztalra s ittas szerellemmel derékon kapva a szép leányzót, mielőtt megakadályozhatta volna, olyan hatalmas csókot nyomott az ajakára, hogy csak úgy csattant. Amilyen vidám, könnyen kacagó, eleven teremtés volt, éppen olyan gyámoltalan, félnék lett egyszerre. Igazán még védekezni sem tudott.

— Jézus, Mária! sikoltott egy ijedt, reszkető hang az ajtóból s azzal mint fergeteg ugrott valaki a *Káplár Kovács* ur nyakába, hogy elszakítsa a kipirult arc szépségtől. Ókle keményen és sűrűn csattogott a vállán, meg a szép forgós-piros posztója a csálóján.

Valami szolgálóféle volt, aki most nyitott be az udvarról s haragosan lökdöste kifelé a megszeppent hadfit.

— Te hűtlen, te akasztófa, hát így tartod a hűségedet, amit fogadtál?

De nyílt egy belső ajtó is s az ezredes hatalmas alakja megjelent a küszöbön.

— Mi történik itt? kérdezte parancsszó-láshoz szokott harsány hangon.

Káplár ur *Kovács*csal pillanatig keringett a világ. Rettenetes bitófák, sötét bőrönök, károgó hollók és nehéz láncok kóvályogtak a levegőben. A másik percben már elszántsápta vigyázba magát s keményen szembenézve a nagyhatalmu embert, ki katonásan adta a szót:

— Jelentem alásan vitéz ezredes ur, megcsókoltam ezt a szakácsnét! Kezével a szépséges nőre mutatott, tekintete azonban le sem sikult az ezredes szeméről . . .

. . . A történet többi részét nem érdemes elmondani . . .

Az Érmelléki Kereskedelmi Részvénytársaság
borkiviteli osztálya ajánlja tisztán kezelt hegyi borait.

Polónyi azonban nem tágitott.

— Most követelem — ugymond — rám értetted-e, vagy nem, amit mondtál.

Wekerle indulatba jött és így szólt:

— Nos ha akarja, kijelentem, hogy első-sorban magára értettem.

Polónyi e kijelentésre halálsápadtan megfordult és annyit mondott:

— Ez becstelenség!

A közelálló képviselők egy része e kifakadást Wekerle eljárására értette; más része pedig úgy magyarázta, hogy az azokra vonatkozik, akik mások politikai becsületének le-gázolásából élnek.

A dolog következménye az volt, hogy Polónyi provokáltatta Wekerle miniszterelnököt.

A segédek hír szerint, ma éjjel találkoznak a Nemzeti Kaszinóban.

Polónyi Géza egy újságíró előtt kijelentette, hogy feltétlenül ragaszkodik a párbajhoz, ha más uton kellő elégtételt nem kap.

A mi cigányainkról.

Nem csak az országban, de városunkban is sok baj van a cigánykérdéssel. A mi helyi cigánykérdésünk ugyan nem analog az ország általános cigányügyével, de ez is évek óta foglalkoztatja a hatóságot.

Évtizedek óta szaporodnak a földbe ásott, galyból és sárból készült cigányputrik Várad-Velence végén, részint a v.-velencei közbirtokosság, részint Rimanóczy Kálmán földterületén. A füstös atyafiak nem kérdezték senkitől, hogy kié a föld, hanem összetakolták kunyhóikat s beletelepedtek. A férfiak s az asszonyok egy része nyáron téglát vet a közeli gyárakban, az asszonyok másrésze pedig ócskaruhát árul, vagy csontot szednek a városban.

A föld tulajdonosai azonban nem akarják tovább tűrni Faraó ivadékait a területükön s a hatóságot kérték a putrik eltávolítására.

Azóta a hatóságnak gyűlt meg velük a baja. A városi főmérnök kidolgozott egy tervet, amely szerint a város megfelelő lakóházat építtetne, telekkel s ezért évenként fizetnének s bizonyos idő leteltével az a tulajdonuk maradna.

A cigányokkal Kemény Ignác rendőrbiztos tárgyalt, aki már évek óta igen sok eredménnyel és sikerrel «kezeli» a cigányok ügyét. Az ő tapintatának, buzgalmának sikerült már is némileg rendezni azokat az elvadult állapotokat, amelyek a cigánytelepen korábban voltak, sőt már annyit elértek a földtulajdonosai, hogy a cigányok évenként bért fizetnek a területért.

A főkapitány most előterjeszti Kemény Ignác rendőrbiztos jelentését, a cigánylakások ügyében.

Egyelőre husz cigány családdal sikerült megértetni, hogy rájuk nézve is hasznos lenne,

ha rendes lakásokhoz jutnának. A rendőrbiztos reméli, hogy rövid időn a cigány-irigység odahajtja a többit is, hogy házat kérnek a várostól.

A viszonyok tekintetbe vételével azonban egy családnak 200 négyszögletes területet elégnék tart. Ha itt a szerény kis házat a város az ő munkájukkal teléppiteti, faanyagot ad hozzá, egy-egy család fizetne most 20—26 koronát s ezután öt évenként: az 1. évben 40 kor., a 2-ik évben 42 kor., a 3-ik évben 43 kor., a 4-ik évben 44 kor., az 5-ik évben 45 kor., tehát öt év alatt minden család 215 koronát fizetne, míg a következő 20 év alatt évenként 45 koronát, tehát 25 év alatt összesen 1115 koronát s azonkívül a kunyhót jó karban tartani köteles.

Huszonöt év múlva a telek és kunyhó az illető család tulajdona. Kihalás esetén az új tulajdonos tovább fizeti a járulékot s az ő tulajdona lesz a kunyhó.

Az így előadott tervezet tetszett a cigányoknak s készséggel ígérték, hogy hetenként pontosan fizetnek, mert ha elmulasztják a fizetést, kilakoltatják őket. Tavasztól télig hetenként 1—1 koronát, a téli időben pedig hetenként 54 fillért fizetnének. Most sem igen fizetnek kevesebbet.

Nyolc kunyhóban vének laknak gyermekekkel, akik koldulásból élnek, ezeket egy házba, valami menhelytelébe helyeznék el. A többi cigányok gondoskodnának róluk.

Igy a városra csak bizonyos kamatteher hárulna, de ez bőségesen megtérülne az által, hogy a nehéz kérdés rendezve lenne.

A főkapitány teljesen magáévá teszi az ezen jelentésben foglalt tervezetet s ajánlja a tanács figyelmébe.

A kivándorlás és visszavándorlás.

Az az óriási láz, mely minden munkás ambícióját az új világ felé irányította, kiszámíthatatlan károkat okozott az országnak és már akkor, mikor ez a kivándorlás legnagyobb fokát érte el, hogy átlag naponként 10 ember hagyta el az országot, lehefétt tudni, hogy föltétlenül meghozza a reakciót. Akkor még csak azt nem lehetett tudni, hogy mikor következik ez be. A világot befutó pénzváltásnak kellett bekövetkezni, mely megteremtette a visszahatást, a visszavándorlást.

A hatalmas kivándorlási hajó vállalatok egyszerre szerepet cseréltek s a kiszállított embereket tömegestül hozzák most vissza. A nyugati államokat már ellepték a visszavándoroltak tömegei, azok már ugyszólván fele részben megkapták a kivándorolt polgáraikat, még mi Magyarországon, mivel kissé távolabb esünk a kikötőktől csak egy-egy kisebb visszavándorolt munkáscsoportot kapunk.

A megye területén a tömeges visszavándoroltakból még alig vannak. A napokban Nagyváradon időzött ugyan egy csoport munkás,

kik Amerikából jöttek, ez még azonban semmi ahoz képest, amennyi az utolsó két év alatt elhagyta Biharmegyét. A visszavándorolt munkások közül most két ember meg is érkezett a beéli járásba és pedig Beéltrogoz községbe. A két emberhez valósággal bucsujárás van. A munkások kérdezősködnek az amerikai viszonyokról, melyekről bizony nagyon kedvezőtlenül nyilatkoztak. A visszavándorlás okául tulajdonképpen azt hozzák fel, hogy a gyár, melyben ők dolgoztak, beszüntette a munkát, azonban amugy is visszajöttek volna, mert az ottani viszonyokat nem bírták már tovább.

A két ember azt mondja, hogy mikor beszüntették a gyárban a munkát, ők elindultak munkát keresni és ez heteken keresztül tartott, anélkül, hogy legkisebb foglalkozást is találtak volna.

A gyárak közül igen sok beszüntette a munkát, azok a gyárak pedig, hol dolgoztatnak, mind régi és odavaló embereket alkalmaznak, kiket nem bocsájtanak el ő értük. Végre is kénytelenek voltak hazajönni, hol minden tekintetben könnyebb a megélhetés, mert itt az életük sohasem forog kockán, mint ott, hol lassacskán szitták azt ki testükből. A visszavándorlók éppen jókor jönnek, mert most a beéli járásban több ezer munkáskére van szükség a különböző ipartelepeken. Ezekre most munkásokat keresnek. Ajánljuk az illetékesek figyelmébe ezt.

A beéli járásban most egy új ipartelep fog létesülni Kislaka község határában, itt szintén nagyobb számú munkásra van szükség.

A nagy kivándorlás egyszerre mintha elvágta volna a kivándorlás tolyóját december hó második felében oly minimálisra redukálta a kivándorlók számát, hogy jelenleg abban a stádiumban van ez az ügy, mint volt 1902-ben vagy az előző években. Mert míg akkor havonként jött 8—10 kivándorlási eset, és 905—906—907-ben naponként jött ennyi, most ismét csak alig jön egy-két kivándorlásra szóló kérelem a megyéhez. Valószínű, hogy a munkások okulva a multban a jövőben nem fogják megint felvenni a vándorbotot.

UJDONSÁGOK.

* **A megyei közgyűlés.** Biharvármegye tegnap tartotta meg téli közgyűlésének második napját, melyen Papp János és Száhlender Károly megyebizottsági tagokon kívül csak az előadó tisztviselők jelentek meg. A közgyűlésen letárgyalt ügyek közül a nyugdíjazások voltak fontosabb természetűek. E szerint a közgyűlés Puskás Lajos árvaszéki ülnököt 37 évi szolgálata után saját kérelmére nyugdíjazta. — Ugy szintén nyugdíjazva lettek Leelőssy Albert margittai, Horváth Károly kokadi, Czirják Károly kólyi jegyzők. — Tárgyalás alá került a bogdányszóvárhegyi jegyzőválasztás ügye, mely-

Karácsonyi és újévi játékaruk teljes kiárusítása

Igen tisztelt vevőinknek van szerencsénk tudomásukra hozni, hogy az összes raktárunkon levő játék árunkat, míg a készlet tart, minden elfogadható árban kiárusítjuk.

Tisztelettel: **Klein Sándor és Vilmos** játék- és diszműáruháza Rákóczi és Szaniszló-u. sarkán.

ben több felebbezés érkezett be Judovics Ármín megválasztása ellen. A közgyűlés az állandó választmány javaslatát fogadta el, mely a felebbezések elutasítását proponálta. E szerint a jegyzőválasztás megerősítést nyert. A megyei napidijas irnokok fizetésrendezését a közgyűlés levette a tárgysorozatáról és azt a márciusi közgyűlésen fogja tárgyalni. A közgyűlés után még a bitelesítő közgyűlést is megtartották, mely után a megye téli közgyűlése véget ért.

* A kereskedelmi miniszter segélye. Vaskóhn Gyurki Ferenc kovács-mester egy tüzeset alkalmával teljesen tönkrement, úgy, hogy nem maradt neki semmiféle eszköze, mellyel üzletét folytathatta volna. A tönkrement kovács a kereskedelmi miniszterhez fordult állami segély végett. A kereskedelmi miniszter igen szép segélyben részesítette a kovácsot, amennyiben megfelelő gépeket bocsájtotta rendelkezésére s ezenkívül 500 korona segélyt utalványozott forgótöke gyanánt. Az adományozott gépek öt év múlva mennek Gyurki tulajdonába. Ez alatt az idő alatt azonban nem szabad Gyurkinek reklamirozni, hogy a gépek az állam tulajdonai.

* Iparkiállítás Érmihályfalván. Az Érmelléken most nagyarányú mozgalom indult meg az iparosok körében. Az iparosok ugyanis a jövő évben három vármegye területéről, nevezetesen Szatmár-, Szilágy- és Biharvármegyéről *Érmihályfalván* nagyobb arányú iparkiállítást akarnak rendezni. A mozgalomban ez ideig több mint 80 iparos vesz részt. A mozgalom intézői küldöttségileg is járultak a főispán elé a tárgyban. A küldöttséget az érmihályfalvai ipartársulati elnök vezette, aki kérte a főispánt, hogy mozgalmukat támogassa és járjon közbe, miszerint az állam részesítse a kiállítást segélyben. Egyszersmint felkérték a főispánt arra is, hogy a kereskedelmi minisztert kérje fel, hogy vállalja el a kiállítás védnökségét. A főispán legmesszebbmenő támogatását megígérte.

* Beszedits János meghalt. Résztel értesülünk, hogy *Beszedits* János városi nyugalmazott mérnök tegnapelőtt meghalt. Az elhunyt mérnök évtizedekig állott Nagyváradi város szolgálatában s ezelőtt 8-9 évvel lépett nyugalmába s azóta gyermekei körében élt. Halála 80 éves korában következett be. Temetése ma, december hó 20-án délután 2 órakor lesz a Szent János-utcai gyászházban.

* A megyei nyugdíj-alapok államosítása. Krassószörényvármegye most köriratot intézett minden vármegyéhez a megyei nyugdíj-alapok ügyében. Krassószörényvármegye azt tüzte ki célul, hogy a nyugdíj-alapokat összpontosíttatja és azt az állam kezelésébe utaltatja. A vármegye e határozatáról tegnap értesítette a Biharvármegyét s kéri, hogy hasonló szellemű határozatot hozzon s írjon fel e tárgyban a kormányhoz.

* Havas világ. Hivatalosan holnap köszönt be a tél, de valóságban már teljesen benne vagyunk. A pár napi kemény hideg után tegnap délfelé megeredt a hó s metsző déli szél mellett hullott egész délután. Az utakat és a háztetőket fehér lepel borítja. A hirtelen beállott havazás a közlekedés sok kellemetlenséget csinált, mert az aszfalton sikos lett a hó s a lovak, sőt még a járókelők közül is sokan elcsuszta. Délután fél 3 órakor a villamos vasuti közlekedés is megakadt, mert a szél által porrá korbácsolt hó a sineken jéggé fagyott s elszigetelte az áramot és így a

kocsik megállottak. Nagy ügygyel-bajjal beszórták a vágányokat s csak 4 óra után állott helyre a forgalom. — A vidékről tudósítónk nagy havazásokról tesznek jelentést. Eleden tegnap szintén esni kezdett a hó s pár óra alatt vastag hó takaró borította az egész vidéket. Ugyancsak így van a többi járáásokban is.

* Játék a fegyverrel. A fegyverrel való játék most ismét áldozatot kívánt. Mint székelyhídi tudósítónk telefonálja, özvegy gróf Pongrácz Vincéné nagykágyai dohánytisztítójában tegnap este többen dolgoztak, kik között ott volt egy tizenéves kisleány Imre Margit is. A dohányosok közé odavegyült Kerekes Demeter csösz is töltött fegyverrel. A 14 éves Imre Margit elkérte Kerekes Demetertől a fegyverét, amit Kerekes nem adott neki oda, hanem figyelmeztette, hogy meg van töltve és játékból rá is fogta a leányra. A fegyver véletlenül elsült s a golyó Imre Margitot szívében találta. A leány azonnal meghalt. A gondatlan ember ellen megindították az eljárást.

* Ép elmével az elmekórházban. Igen súlyos következményekkel járó feljelentés érkezett tegnap az alispáni hivatalhoz Csökmőről. Nagy Lajosné Pákozdy Zsófia hosszú panaszos beadványában eladja, hogy férje már huzamosabb idő óta rossz viszonyban él a község jegyzőjével, aki e miatt férjét Nagy Lajost 1906. április 1-én beszállította karhatalommal a nagyvárad elmekórházba, dacára annak, hogy ez ellen az egész család tiltakozott. A panasz szerint, melyet a Pákozdy Zsófia tanukkal is ígér igazolni, Nagy Lajos semmitéle olyan cselekedetet nem követett el, melyből az elmebajra lehet következtetni. Nagy Lajos 1906. április 1-től 1907. március 6-ig volt bent az elmekórházban. Ez idő alatt többször ki akarták onnan vinni, azonban nem bocsátották ki, míg végre a belügyminiszter intézkedésére hazarendték. Az asszony tulajdonképen nem is ezért emelt volna panaszt, hanem azért, hogy a férje után a kórház ápolási díjat számított fel, s ezt most tőle követelik s ezért kéri, hogy intézkedjék az alispán miszerint e követelés töröltessék az ő részéről.

* Az élesdi zendülés utóhullámai. A véres élesdi zendülés utóhullámai egy huszámla kamataiban öszpontosulnak most s ezek idézik fel az emlékekben a véres képet, mely akkor országra szóló szenzáció volt. *Magyary* János hentes iparos a községbe szállásolt katonaság élelmezéséhez 1448 korona értékű husneműt szállított. A hus árát azonban 1904. óta csak az idén 1907-ben kapta meg, ami jelentékeny veszteséget okozott neki. A mérsáros kérte is, hogy arra az időre, míg pénzt meg nem kapta, a megye 8 százalékos kamatot fizessen. E kérelmet a közgyűlés elutasította, ami ellen *Magyary* felebbezést adott be a miniszterhez. A miniszter most visszaküldte az iratokat s utasította a vármegvét, hogy tisztí ügyészének meghallgatása után hozzon újabb határozatot.

* Kicsérélt kalap. A megyei közgyűlésen valaki tevédségből Balázsházy Iván kalapiát kicsérélte s a sajátját hagyta helyette K. G. monogrammal. A kalap átvehető a megyei portánál.

* Halál a mezőn. Tulka határában tegnap reggel Mogorván Togyer 6 éves gyermek a tűz mellett maradt, míg szülei mezei dolgozgal voltak elfoglalva. A fu ruhája a tűztől

meggyuladt, minek következtében súlyos égési sebeket szenvedett, hogy azokba bele halt.

* A járásbíró tolvaja. Megemlítettük, hogy az élesdi járásbírónak több értékes ruhadarabját lopta el valaki. A rendőrség és az ottani csendőrség szorgalmasan kutattak a tettes után, ami végre eredménynyel is járt. Mint tudósítónk jelenti, ajársí csendőrőrmester kinyomozta, hogy a tettes Szücs Sándor örvendi lakos, amikor többször volt büntetve. Szücs mikor észrevette, hogy a tolvaj után nyomoznak, megszökött és ma sem tudták elfogni.

* Öngyilkosság. Pikó Sándor mezőtelegi lakos huzamosabb idő óta szerelmes volt Papp Mária, mimiat sok kellemetlensége volt szüleiével. Pikó Sándor e feletti bánatában tegnapelőtt tetemes alkohol elfogyasztása után revolverével szájába lőtt magának, előbb azonban apjára lőtt s a golyó nem talált. A súlyosan sérült embert beszállították a közközházba, hol tegnap reggel meghalt.

* Rytio Viktor, ki városunkba érkezett és találmányáról e hó 22-én tartja a Tüzoltólaktanyában érdekes és tanulságos felolvasását, a mai naptól kezdve a Zöldfa-szálloda 26. sz. szobájában szivesen áll a n. é. közönség rendelkezésére és d. e. 8-10 ig, d. u. 2-5-ig szivesen szolgál találmánya tekintetében bármilyen felvilágosítással. Lapunk mai számában foglalt hirdetésére felhívjuk a közönség figyelmét.

* Uj gözmosóda. Mosunk, festünk és tisztítunk férfi-, női és gyermek-ruhákat: hol? Az ujonnan megnyitott *Szabó-féle Hattyu Gözmosóda*-ba és 16 év óta fennálló kelmefestő-és vegytisztító telepé: Körözs utca 1. szám. Fiók-üzlet: Fő-utca, Bazár-épület. Telefon 767. Ruhák haza és vissza szállítva.

* Óriási mennyiségű karácsonyi cukorkák és karácsonyfa-díszek érkeztek, melyek meglepő olcsó árban lesznek kiárusítva PETROVICS MIHÁLY fűszer-és csemege-kereskedésében Nagyváradi, Fő-utca, (Huzellával szemben).

A legizlésebb férfi-fehérneműek nagy választékban ROTH M. utóda kalap- és uri divat üzletében.

SZINHÁZ.

A hét műsora

Péntek: Mi történt az éjjel?
Szombat: Mi történt az éjjel?
Vasárnap: d. u. Gyurkovics leányok, este Varázskeringő.

A valéni nász című, lövöldözéssel, mérgezéssel, lázadással és több rendbeli halálessettel egybekötött s végül egy esküdtszéki tárgyalás paródiájával befejezett rémdráma került tegnap színpadra (a lomtárból) meglehetősen üres ház előtt. A szereplőkről egyébként csak jót mondhatunk, *Angyal* Ilka szenvedélyes cigány nője, *Fehér* Gvula morfinista államügyész és *Rajcsányi* vén cigánya figyelemreméltó alakítások, *Hajnál* nézetünk szerint nem egészen helyesen fog a fel a szerepét s míg a jóízű szerző morfiummal mérgezte meg, addig ő strichszinmérgezés tünetei között hunyta szeméit örökös álmokra. Szerencsére azonban a tapsra ép egészében jelent meg a fűg öny előtt. A rendezésből megtanultuk, hogy a romániai katonák szuronya fekete a rozsdától. —δ.

Mi történt az éjjel? Erre az igazán kényes érdekes, pr bl iatikus kérdésre feleletet fog adni *Misson* és *Carrié* vidám, ötletes, mulattató, szikrázó elm ss gő darabja, amely

ma este kerül színre. A kitűnő darab az egész vigjátéki személyzetet foglalkoztatja. A darab szombaton is színre kerül és hétfőn is.

A vasárnapi előadások. Olyan mozgalmas, eleven, érdekes vasárnap, amilyen most lesz a színházban, azt hisszük még sohase volt Nagyváradon. Három előadás lesz a színházban. Délelőtt tizenegy órakor lesz a Gyermekbarát matinéja, amelyre az elővétel a mai nappal megszűnt. Jegyeket már csak az előadás napján lehet venni. Délután Herceg Ferenc bájos társadalmi színműve: a Gyurkovics leányok. Este pedig — műsorváltozás folytán — a Varázskeringő, Strauss Oszkár diadalmas, nagy operettje jön.

Ünnepi előadások. A közeledő karácsonyra való tekintettel az igazgatóság gondoskodott már ünnepi műsorról is. Az ünnep előtti délutánon, kedden délután Hamupipőke, ez a nagyszabású, bájos gyermekmese kerül színre. Este szünet lesz. Szerdán délután Heltay pompás darabja: a Bernát, este Kada Elek nagy sikerű, új történelmi színműve: a Helyreasszony kerül színre. Csütörtökön pedig délután a Vig Niebellungok, este pedig a Varázskeringő megy.

IRODALOM.

Desdemona leánya. Irta: Sas Ede.

Ara 4 korona.

Biharmegyei ember különös érdeklődéssel olvashatja Sas Ede legújabb regényét. Írója fantáziája merészen csapong, mint a szélben a föleresztett sárkány, de az a vékony fonál, ami mégis idekötöti a földhöz: biharmegyei. Bihar megyében játszik a regény s a nevekben igen könnyű ráismerni a biharmegyei családokra: Ezerniczky, Juniszlay, Dancsó stb. Nagyváradra is rá lehet ismerni. A mese bonyolítása érdekes, bár meglehetősen belevág a mese országába és sok benne a valószínűtlenség. Az egyes tollal megírt kötet nyeresége Sas Ede irodalmi alkotásai sorozatának.

A VII. katolikus nagygyűlés évkönyve. Az Országos Katolikus Szövetség kiadásában megjelent a VII. katolikus nagygyűlés évkönyve. 320 oldalra terjedő kötet eredeti kéziratok és gyorsírói feljegyzések alapján közli a katolikus nagygyűlés hiteles naplóját az összes elhangzott beszédek és indítványokat. Az évkönyv a nagygyűlés résztvevő számára igen kedves és hasznos emlék lesz. Azoknak pedig, akik a nagygyűlésen nem vehettek részt, hű és teljes képet kapnak a nagygyűlés leteltyásáról. Nagyon jó segédkönyv lehet e kiadvány egyesületi vezetők számára. Az évkönyvet Szentiványi Károly, a Kath. Szövetség igazgatója állította össze. Ara 2 korona. Megrendelési cím: Katolikus Szövetség, Budapest VIII. ker. Szentkirályi utca 28.

Egészség Naptár. Hatodik évfolyamban jelent dr. Marton Sándor szerkesztésében az 1908-iki »Egészség Naptár.« Változatosan gazdag, mindenek fölött hasznos tartalmával méltó folytatása elődeinek. Előszóval foglalkozik a gyermekórással, a gyermekvédelemmel a bölcsőtől az iskoláig. Sok és okos tanácsot ad a serdülő ifjúságnak, a tanulóknak és a tanároknak, az angyaloknak, az iparos- és mezőgazdasági munkásoknak, szegényeknek, gazdagnak egyaránt a kunyhótól a palotáig. Már a kalendárium rovatába ismerteti a szerkesztő a különböző időszakokban előforduló aktuális megbetegedéseket s rámutat arra, hogy hogyan lehet azokat a laikusnak is könnyebben felismerni és ellene védekezni.

A szövegrészt Korányi Frigyes egyetemi tanár, főrendiházi tag »A betegápolásról« irt

kiváló és tanulságos cikke nyitja meg. Igen tanulságos és aktuális cikkeket irtak. Dr. Weinberger Miksa, dr. Lenkei Dani, dr. Torday Ferenc, dr. Preisich, dr. Heim Pál, dr. Ranschburg Pál, dr. Leszner Adolf, dr. Feldmann Bódog, dr. Györy Ilona nőorvos, dr. Garami Béla, dr. Hasenfeld Arthur, dr. Sipos Dezső, dr. itj. Eitser Gyula, dr. Hahn Rezső, dr. Sümegi József, dr. Pach Henrik, dr. Bród Miksa, Kürschner A. J., Kiss Adolf, dr. Hollós István, Fodor Géza és Halmi Gyula.

Egész sorozata van még a hasznos tudnivalóknak, közhasznú intézményeknek. A könyv ára díszes kötésben 1 korona 20 fillér és kapható Szilágyi Béla főbizományosnál, Budapest, Károly-körút 26. valamint minden könyvkereskedésben.

A mi igaz hitünk! (Irta: Hiensch Agoston.) Ez a munka az óriási német katolikus irodalomban is jelentős helyet vívott ki magának s Körömczy Ernő zamatos szép magyar nyelvű fordításában méltó arra, hogy a mi litteratúránkban is tért hódítson. S mit foglal magában a könyv? A kereszténység és az egyház elleni kifogásoknak, támadásoknak a sikerült cáfolatát. Méltó az olvasásra és alkalmas az okulásra. Ara füzve 40 fillér, egész vászonba kötve 70 fillér. Megrendelhető a Szabadkai Nyomda- és Hirlapkiadó-vállalat mint szövetkezetnél Szabadkán.

TANÜGY.

A községi iskolák ügye.

Nagyvárad város községi iskolaszéke tegnap ülést tartott, amelyen két ideiglenes tanerőt kellett volna választani, azonban a választott tagok nem jöttek össze a törvényben előírt számban s így a választást egy újabb ülésre halasztották.

Az ülésen Rimler Károly polgármester elnökölt.

Jelenvoltak: Dr. Molnár Imre, dr. Konrád Márk, Imrik S. Zoltán, Novotny S. Alfonz, dr. Grósz Menyhért, Stark Gyula, Auspitz Adolf, Réz Mihály, Oó Dezső, Mikusay József, Schwarcz Izidor, Balogh Károly, Halász Gyula, Materny Imre, Grosz Sándor, dr. Fenyő Sándor, dr. Dóri Ferenc, dr. Vucskics Gyula, Beczkay Lajos, dr. Thury László, Hlatky Endre, Feliczius Lajos, Mártonffy Zoltán, Várady Mór, Schütz Albert, dr. Adorján Armin.

A megnyitás után az elnök előterjesztette, hogy a közs. polgári fiúiskolánál az I. osztályban a C. osztályt is meg kellett nyitni, annyi tanuló jelentkezett úgy ide, mint a külvárosi elemi fiúiskola I. C. osztályához is kellene egy-egy kiegészítő választani, de a tagok kevés számmal jelentek meg.

Hosszabb vita indult meg, hogy eltekintenek-e a formáktól s megejtsék a választást, vagy az elnököt bízzák meg a tanerők ideiglenes alkalmazásával.

Végre is abban egyeztek meg, hogy a polgármester eddig is alkalmazott ezen osztályok vezetésére ideiglenes tanerőt, tehát semmi baj nem lesz, ha a választást egy újabb, még e hónapban tartandó iskolaszéki ülésen ejtik meg. Egyidejűleg az állások rendszerezése iránt is megindítják az eljárást. Megbízták az elnököt, hogy e hónapban még hívja össze az iskolaszéket.

Előterjesztést tett az elnök, hogy az Ór-utcai elemi fiúiskolának felállított I. C. osztályhoz Poyvár Annát, az Ór-utcai VI. osztályhoz Kolhanyi Margitot, a sz. les utcai új osztályhoz Eisele Lajos tanítót osztotta be a külvárosi és újvárosi iskolákban az V. osztályokat összevonták, ellenben az I. osztályból újabb párhuzamos osztályt nyitottak s az V. és VI. osztályt elválasztották.

Kapcsolatosan előterjesztette elnök a kir.

tanfelügyelő átiratát, amelyben nehézményeli, hogy az Ór-utcai iskolánál egy párhuzamos osztályt állítottak fel.

Az elnök csodálkozik a tanfelügyelő átiratán, mert értesül az iskolaszék minden határozatáról, s így az új osztályok felállításáról is jóváhagyta azokat és mégis ilyen tájékozatlan. Megmagyarázza a dolgot, hogy 80-nál több tanuló volt egy osztályban s ezért szükség volt az új osztályra. Az ideiglenes tanerőről is haladéktalanul gondoskodni kellett.

Hlatky Endre szintén csodálkozását fejezi ki az átirat felett, mert még a tanfelügyelőnek kellett volna követelni a túlszult osztály kettéválasztását.

Dr. Vucskics Gyula kifejti, hogy itt tulajdonképpen az V. és VI. osztályt választották el, erre pedig szükség volt.

Elhatározták, hogy az elhangzott vélemények kapcsán válaszolnak a kir. tanfelügyelőnek. A községi polgári iskola újabb párhuzamos osztályának felállítása és továbbfejlesztése tárgyában átirtnak a város törvényhatóságához, hogy a polgári fiúiskola államosítása iránt irjon fel a miniszterhez.

Szóba került ismét, hogy a községi elemi iskolákban a tanítási idő csak a délelőtti szorítottassék s délután ne legyenek előadások.

Többek hozzászólása után azonban az iskolaszék elvetette a tisztán délelőtti oktatás iránti javaslatot, mert még kísérletképpen sem engedi meg, hogy a gyenge gyermekek 4—5 óráig legyenek egyfolytában az iskolában. Nemcsak tanügyi szempontból eredménytelenek, de egészségi szempontból is határozottan károsnak tartanak az egyfolytában való napi oktatást.

Végül kimondták, hogy a jövőben az ének- és tornavizsgálatokat beszüntetik s a rendszer vizsgálatok keretébe osztják be.

TÁVIRATOK.

A delegáció ülése.

Budapest, dec. 19. Bécsből jelentik: A magyar delegáció tagjai a magyar Ház delegációs termében ma délután 12 órakor ülést tartott, melyen kijelölték a delegáció tisztviselőit. A delegáció elnöke Batthyány Tivadar gróf lett; alelnöke Zichy Tivadar gróf. Megválasztották még a bizottságok elnökeit és kijelölték az előadókat. Azután arról indult meg a vita, van-e szükség közösigvi indemnitásra. Főbbek hozzászólása után Wekerle miniszterelnök kérte, hogy a delegáció tartsa fenn a közügyi indemnitás tekintetében a tavalyi határozatát. A delegáció hír szerint most 2, legfeljebb 3 napig fog ülésezni Bécsben.

Meghalt szuperintendens.

Kolozsvár december 19. Barók György ev. ref. szuperintendens ma éjjel 2 órakor meghalt. Bánffy Dezső báró főgondnok Kolozsvárra utazott.

SZERKESZTŐI PÓSTA.

Dr. Helvey Lajos Cleveland. Köszönjük a megemlékezését, karácsonykor megjelen nálunk is. Működését igaz érdeklődéssel kísérjük s Isten áldását kívánjuk rá. Mi azzal fejezzük be: Viszontlátásra Magyarországon!

K. I. Köszönet. Besorozzuk a cikket a karácsonyi számba.

M. P. O. Ugyan, ugyan! Mire az a fájdalmas hang? Tessék elhinni, valamely öregebb bácsiknak is rosszul áll, hát még —! A küldemény az ünnepi mellékleten jönni fog.

P. I. Karácsonyra besorozzuk.
V. A. Szintén. Helyes?
H. E. (Zalaegerszeg.) Utánna nézünk annak a dolognak, de bizony azt nehéz volna még egyszer lenyomatni.

KÖZGAZDASÁG.

Értéktőzsde.

— Délután 4 órákor. —

Budapest, dec. 19.

Osztrák hitelrészvény	—	—	626.25
Magyar hitelrészvény	—	—	734.75
Leszámitoló bank	—	—	463.—
Rimamurányi	—	—	509.25
Osztrák m. államvasuti részv.	—	—	644.50
Közuti vasut	—	—	528.50
Városi villamos vasut	—	—	282.50

A gabonatőzsde határidői.

— Délután 4 órákor. —

Budapest, dec. 19.

Buza okt.	50 kilogrammonként	12.57
Buza ápr. 1908	—	11.91
Rozs ápr.	—	11.81
Zab ápr.	—	8.51
Tengeri máj. 1908.	—	7.32

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1907. dec. 19.

Magyar arany járadék 4 száz.	—	—	109.25
Magyar koronajáradék 4 száz.	—	—	92.—
Magyar koronajáradék	—	—	81.25
Magyar földterherment. kötvény 4. sz.	—	—	92.—
Horvát-szlavon földterherment. kötvény	—	—	95.—
Magyar nyereség sorsjegy kölesön	—	—	185.—
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölesön	—	—	140.—
Osztrák járadék papírban	—	—	95.25
Osztrák járadék ezüstben	—	—	96.50
Osztrák járadék aranyban	—	—	113.75
Osztrák korona járadék	—	—	95.25
1860. osztr. államsorsjegyek	—	—	146.—
Osztrák magyar bankrészvény	—	—	1780.—
Magyar bitelbank-részvény	—	—	733.50

NYILTTÉR.

Nevjegyek

a legcsinosabb kivitelben és legjutányosabb árban készülnek a Szent László nyomdában.

Kelemen Béla

könyvkötészete

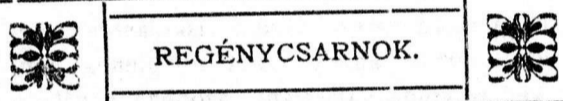
NAGYVÁRAD,
 Nagypiac-tér,
 (Andrényi-palota.)

Értesítés.

Miután üzletemben a fősulyt csakis az uri divat, kalap, fehérnemű és nyakendőre fektetem, ez alkalommal bezárólag dec. hó 31-ig a többi cikket u. m. : divatos mellények, cipők, bőrárúk, pénz- és szivartárcák, utazó-bőröndök Plaidek kocsitakarók minden elfogadható árban ki lesznek árusítva . . . . .

Lukács Aladár

fehérnemű- és kalapspecialista
 Telefon 516. **** Rákóczi ut.

A rejtélyes kerékpár.

— Regény. —

Írta: **Daniel András.**

(Franciából.)

81

Claire megnyugtatta tavozott.
 — Minő bonyolult és mély a szenvedő szivekneknek érzelmvilága . . . ! — mondá magában Régine, látogatónőjének távozása után.

Mozdulatlanul, lehajtott fővel maradt. Miért jelent meg előtte e percben Hugó két-ségbeesett arca, amint a park magányában előbukkant esküvőjének estéjén, amelyen a férjét várta? Es Régine még egyszer ismételte magában:

— A szenvedő szivek érzelmvilága . . .

Hevesen összerázkódott és hirtelen elpírult, mert egy szolga közeledett, kinek nem hallotta volna meg lépteit a szőnyegen. Zavart érzet, mintha gondolata elhangzott volna, ott rezegne az üres szalonok levegőjében.

— Mi az? — kérdezte, azonnal visszanyerte fenséges magatartását, amelylyel annyira imponált alárendeltjeinek.

— Levél érkezett márkiné asszonyom számára.

— Adja ide.

— Ah! — gondolta Régine, mialatt a szolga távozott — Melina írása. Megfogom tehát tudni, mi történt ama szegény nővel.

Megfordította a borítékot és csudálkozva vonta fel szemöldökeit, midőn megpillantá a lilaszínű pecsétet, melybe egy galamb volt vésve eme felirattal: »Afelé, aki tetszik nekem«.

»Ez kissé túl csap a határon . . . « — mormolá Malboisené.

Felnyitotta a levelet és annyira meg volt lepelve, hogy két ízben is át kellett olvasnia azt, amíg az értelmét meg tudta érteni. A komorna neve »Cardeval Melina« helyett ez állt a sorok alatt: »De Cardeville Lina.«

A levél tartalma így hangzott:

»Régine kiasszony!

»Engedje meg márkiné asszonyom, hogy utoljára így szólítsam önt. Jól esik ez szívemnek azon percben, midőn végleg Isten hozzádot mondok önnek. A régi jó időket képelem vissza magamnak és ez adja meg nekem ama bátorságot, hogy önnek írni merészkedem.

Mikor ezen sorokat olvasni fogja, Cardeval Melina megszűnt létezni. De azért nem leszek halott, pedig talán jobb lenne reám nézve . . . De hiába! En félek és iszonyodom a haláltól, míg ellenben olyan édesnek találok az életet, ha végig élvezhetjük annak kellemét, anélkül, hogy rosszat tennénk valakinek. Színész nő leszek . . .

Megváltoztattam nevemet, mert nem akarom zavarba hozni családomat és azért is, mert ön gondolhat így Melinára, aki voltam, anélkül, hogy elképzelné, mi lett belőle. Nem merek többé ön elé kerülni.

Csak egy bánt, hogy ön rosszul fog gondolkozni felőlem . . . De én csak egy szegény leány leány vagyok . . . Nagy kedvem lenne sirni, ha meggondolom, hogy bucsuzom öntől és minden ragaszkodásom dacára, soha többé, semmi közösség nem lehet márkiné asszonyom és közöttem, aki marad az ön nagyon alázasos és mindig híven ragaszkodó szolgálója

De Cardeville Lina.

Utóirat: Tudom, hogy jósága azért nem fog elfordulni a két szegény anyától és a kis testvérektől. Igyekezni fogok, hogy megbocsásson nekem és elfogadják tőlem, amit érettség tenni annyira szeretnék. Még bátorságot veszek magamnak márkiné asszonyomnak azt is megírni, hogy fiatalabb nővérem, Roseline, szeret egy fiatal embert és nagyon aggódom miatta, mert nem fogják megengedni az ifjunak, hogy őt nőül vegye. Ez gondot okoz nekem. Bocsánat megegyezszen, hogy ezzel márkiné asszonyomnak alkalmatlankodom.

(Folyt. köv.)

Szigligeti-Színház.

Ma, pénteken, 1907. december 20-án,

Mi történt az éjjel?

Énekes bohózat 3 felvonásban.

SZEMÉLYEK.

Poulard Joseph, gyógy-szerész	—	—	Krasznai
Seraphine, neje	—	—	T. Pogány Janka
Dr. Blanchon Paul, orvos	—	—	Tóth Elek
Susanne neje	—	—	Tábori Frida
Berjonnat, Susanne atyja	—	—	Szarvassi Sándor
Berjonnatné	—	—	Simon Mariska
Justaret, birtokos, Blanchon barátja	—	—	Palásthy
Rose, szobaleány	—	—	Csepreghi I.
Casimir, inas	—	—	Rajczányi

Jegyek előre válthatók a színház jobb oldalán, a bérházzal szemben, d. e. 10-től fél 1 óráig, d. u. fél 4-től 6-ig. Esti pénztárnál 7 órákor.

Kezdete fél 8 órákor, vége 10 órákor.

Holnap, szombaton, december 21-én szinrekerül:

Mi történt az éjjel?

Bohózat 3 felvonásban.

A szerkesztésért felelős
Dr. VÜCSKICS GYULA.

M. Kir. Államvasutak Üzletvezetősége Kolozsvárt.

40148 Ia—907. s áll.

Versenyárgyalási hirdetés.

(Különbé anyagok szállítására.)

A magyar királyi államvasutak kolozsvári üzletvezetősége részére az 1908. évben, esetleg 1909. és 1910. években következő csoportokba sorozott anyagok szükségletnek, melyek szállításának biztosítására ezennel nyilvános pályázatot hirdet. Ezen anyagok egyévi szükséglete a következő:

- I. csoport 350 m³ mozdony homok.
- I. csoport 3000 m³ építési homok.
- II. csoport 100 m³ durván kidolgozott szerkezeti kő, 0,8 m³-ig.
- II. csoport 50 m³ durván kidolgozott szerkezeti kő 1,0 m³-ig.
- II. csoport 400 m³ faragott vagy hasított kő kötő és futó ellenfalhoz.
- II. csoport 9000 m³ terméskő nagyobb darabokban.
- II. csoport 2500 m³ terméskő kisebb darabokban.
- II. csoport 200 m³ terméskő válogatott, műépítményekhez.
- II. csoport 400 m³ terméskő nagy, legkisebb darab 50 kg.
- II. csoport 100 m lépcső és ájtóküszöb kő durván kidolgozva.
- III. csoport 2000 kg. faggyu.
- II. csoport 1500 drb. alátétfa hasábos fuhafából.
- II. csoport 200 drb. targonca kerék.
- II. csoport 200 drb. talicska kerék.
- II. csoport 50 drb. kutkerék.
- V. csoport 1000 drb. kerítési oszlop kemény fából.
- V. csoport 800 drb. távirai oszlop tölgyfából.
- VI. csoport 40.000 drb. veszőseprű.

Ajánlati minta, mely a fent felsorolt csoportokként külön-külön adatott ki, valamint a fenti anyagokra vonatkozó pályázati feltételek (felhívás) alólírt üzletvezetőségnél ingyen kaphatók és megtekinthetők.

Az ajánlatok csakis az ezen célra szerkesztett ajánlati mintán, tehát anyagcsoportonként külön-külön teendők.

A szállítás a Magyar Királyi Államvasutaknál érvényben levő s anyagok szállítására vonatkozó 122291—96. számú általános, valamint a faggyu szállítására vonatkozó 39986—92. sz. és távirai oszlopok szállítására vonatkozó 143889—92 sz. különleges szállítási és végül a 40148—907. pályázati részletes feltételek értelmében eszközendő, mely feltételek a pályázati határidőig alulírt üzletvezetőség anyag- és leltár-beszerzési osztálynál, valamint a Magyar Királyi Államvasutak igazgatóságánál és minden üzletvezetőségnél naponként a hivatalos órák alatt megtekinthetők. Oly anyagok, melyekre nézve semmi különleges szállítási feltételek nincsenek, sem minta nem kívántatik be, a kereskedelemben előforduló legjobb minőségben szállítandók.

Az ajánlat a csoportonkénti egész szükségletre, vagy annak bármely rész mennyiségére is szólhat.

Az ivenként 1 koronás magyar okmánybélyeggel ellátott, szabályszerűen kiállított, aláírt és pecséttel lezárt sértetlen borítékban elhelyezett ajánlat ezen alábbi címmel:

Ajánlat különféle anyagok szállítására
40148—907. számhoz.

1907. évi december hó 30. án, déli 12 óráig a Magyar Királyi Államvasutak kolozsvári üzletvezetőségének általános osztálya főnökéhez (Kolozsvár, Bocskay-tér 4. sz.) benyújtandó, vagy posta útján beküldendő, megjegyezvén, hogy csakis ezen feltételeknek megfelelő ajánlatok fognak tárgyalás alá vétetni.

Bánatpénz gyanánt az ajánlott mennyiség értékének megfelelő 5 százaléka készpénzben, vagy állami letétekre alkalmas értékpapírokban 1907. évi december hó 29-én déli 12 óráig hivatkozással jelen hirdetésnyre, a kolozsvári üzletvezetőség gyűjtőpénztáránál leteendő, esetleg külön borítékban posta útján oda beküldendő.

A versenyárgyalás 1907. évi december hó 30. án a kolozsvári üzletvezetőség általános osztályában déli 12 órakor fog megtartatni, ahol az ajánlatok felbontatnak. Az ajánlattevők, vagy azok igazolt képviselői a versenyárgyaláson jelen lehetnek. Az odaitétel időpontja 1908. évi január hó 28-ig állapítatik meg, mely időpontig az ajánlattevők ajánlataikkal kötelezettségben maradnak és azokat vissza nem vonhatják.

Kolozsvár, 1907. évi december hó 13-án.

Az üzletvezetőség.

GÖZFÜRDŐ, GYÓGY- -- FÜRDŐ-OTTHON. --

Nem kell a **rheuma, csuzos, köszvényes bajok** gyógyítása miatt a drága fürdőket felkeresni. Otthon biztosabban, pontosabban fürösztheti gőzben, vagy gyógynövény forrázat gőzében mindenki fájdalmas tagjait a

RYTKÓ-féle szabadalmazott gőzfejlesztő készülékkel.

Ezen készülék a beteg testrészekre alkalmazza közvetlenül a gyógyító gőzt és az ott esetleg évek óta fennálló csuzt, rheuma, köszvényt megszünteti teljesen. A gőzök hőfoka látható a hőmérőn és így mindig ellenőrizhető. A fejlődött gőz csak helyileg hat, nem okoz fejszédülést, rosszullétet, vagy nehéz légzést stb. Bővebb felvilágosítással, 1 kor. bélyeg beküldése ellenében szívesen szolgál a feltaláló.

Egy fürdőhöz szükségeltető teljes gőz 370 **4 fillérbe** kerül. 1—150

Egészségi cipők, valamint izzadság szívó talpbetétek is itt kaphatók. Megtekinthető a feltalálónál:

Rytkó Viktor BUDAPEST, VII.
Dob-utca 48. sz.

Jelenleg **NAGYVÁRAD, Zöldfa-szálloda 26. sz.**, hol naponta 8—10 és 2—5-ig felvilágosítással szolgál.

Hirdetmény.

A Bihar megyei kereskedelmi, ipar- és terményhitelbank f. évi május hó 16-án tartott rendkívüli közgyűlésében elhatározta, hogy

**140 frt. névértékű régi
részvényeit**

300 korona névértékről

szóló

uj részvényekre cseréli ki.

Felhívjuk tehát a részvényeseinket, hogy **régi részvényeiket** vagy a már beszoállított régi részvényekről kapott **letéti elismervényeket** épugy az ujonan jegyzett részvényekről szóló ideiglenes részvény elismervényüket kicserélés végett **hozzánk** mielőbb beszoállítani szíveskedjenek, melyek ellenében a megfelelő uj részvényeket azonnal kiadjuk.

**BIHARMEGYEI KERESKEDELMII, IPAR
ÉS TERMÉNYHITELBANK.**

Szives meghívás.

Ideiglenes üzlethelyiségeinkből **átköltözünk véglegesen Bémer-tér, Pannónia mellett**, a Központi Takarékpénztár új palotájába.

Tisztelettel felkérjük a t. vevőközönseget egy **próbavásárlással** meggyőződni arról, hogy

jobban, olcsóbban

sehol nem lehet vásárolni, mint nálunk.

Női ruhaszövetek, vászon

és asztalneműekben

a legujabbakat adjuk,
jutányosabban, mint bárhol.

== Szőnyeg, ==

f ü g g ö n y ö k b e n

és egyéb cikkekben

állandó alkalmi vételek.

Nagyobb bevásárlásnál a legkedvezőbb
fizetési feltételek.

Mosó árukért teljes felelősséget vállalunk.

Kevésbbé tehetős emberek idényből kimaradt gyermek- és női felöltőket 2,50, 3, és 4 forintjával vehetnek amíg a készlet tart.

Midőn még hálás köszönetünket feezzük ki is eddigi támogatásért, kérjük azt részünkre új üzlethelyiségünkben is fenn-tartani.

Kiváló tisztelettel

**Wallerstein
Fülöp Fiai**

Bémer-tér, Pannónia mellett.

**NAGY VÁLASZTÉK
női és gyermek előltőkben.**

Árverési hirdetemény.

Alulírott kiküldött bírósági végrehajtó ezennel közli, hogy a nagyváradvidéki kir. járásbírósnak 1907. évi V. 1315—1. számú végzése folytán dr. Pereszlenyi Aladár ügyvéd által képviselt Fehér Miklós gépgyár részv. társ. budapesti cég felperes részére, Kereszturi Károly mezőkeresztési lakos alperes ellen 420 korona tőkekövetelés és jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán alperestől lefoglalt és 900 koronára becsült ingóságokra a nagyváradvidéki kir. járásbírósnak 1907. V. 1315—2. számú végzésével az árverés elrendeltetvén annak a korábbi vagy felülfoglaltok követelése erejéig is, amennyiben azok törvényes zálogjogot nyertek volna, alperes lakásán, Mezőkeresztes községben leendő megtartására határidőül 1907. évi december hó 23-ik napjának délelőtti 10 órája tűzött ki, amikor a bíróság lefoglalt vetőgép, szak eke, vasborona, csikók, tinók és búkkönszéna a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adni.

Felhívtnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtó követelését megelőző kielégítéshez tartanak jogot, amennyiben részükre foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverési megkezdéséig alulírott kiküldöttnél vagy írásban beadni, vagy pedig szóval bejelenteni tartoznak.

A törvényes határidő hirdeteménynek a bíróság tábláján kifüggesztését követő naptól számítatik.

Kelt Nagyváradon, 1907. évi dec. hó 6.

Bosnyák Gergely,
kir. bír. végrehajtó.

Szőlőbirtokosok,

kiknek feladó
Sauvignon vagy Semillon, esetleg más francia fajszerűkből szűrt boraik vannak, felkéretnek cégünknek ajánlatot tenni. Bármily mennyiséget megvásárolunk.

Legjobbak
a
Moskovits
cipők.
Kossuth-utca 5.

Természetes alkólikus

KRONDORFI
SAVANYÚVIZ

kiváló nyálkaoldó és huyghajtó gyógyhatásu.
Különlegesség gége, gyomor, vese, hólyag
tüdő, rekedtség, köhögés,
köszvény és belbetegségeknél.
Bor és Pezsgőhöz legjobb ital. xx 307.1—50

Van szerencsém értesíteni a nagyérdemű zenekedvelő közönséget, hogy a Szent János-utcai 1. sz. alatt levő raktáramban nagy választékban vannak

ZONGORÁK
és
PIANINOK

eladásra, hangversenyre, estélyekre, ugy-szintén
havi bérletre igen olcsó árban számítva. — A nagyérdemű közönség pártfogását kérve, maradtam tisztelettel
Özv. Mustó Jánosné.

Uj üzlet! Uj üzlet!

Lukács Nándor
butor-raktára

műasztalos-, kárpitos- és díszítő műhelye
Nagyvárad, Fő-utca 8. sz. Széchenyi szállodával szemben.

Állandó raktár: háló, ebédlő-
uri szoba és
szalon berendezések, mindennemű modern styl szerint. Vas, réz és hajlított fa butorok reudkívül nagy választékban. 210

Pontos kiszolgálás. Olcsó árak

Kivánatra rajzok és költségvetések ingyen.

Kitünő minőségű

≡ bük-k-hasábtüzifa ≡

hasábban, vagy felaprózva

Moskovits Mór és Fia gyártelepén

Kolozsvári-utca

olcsó áron eladó.

Nagy választékban, igen előnyös áron és minden nagyságban kaphatók

szép formás növésű fenyőfák és ezek díszítéséhez a legszebb cukorkák, chocolate diszalakok,
mindennemű karácsonyfadiszek, csillárok, színes gyertyák, gyertyatartók

Különös figyelmet érdemel gondosan összeválogatott chocolate cukorkák és a karácsonyfadiszek csoportos gyűjteménye, melyek a különböző nagyságu karácsonyfák arányában vannak összeállítva. Bátorodom egyuttal a n. é. közönség szives figyelmébe ajánlani egyéb idénycikkeimet is:

Allandó nagy raktár: kiváló finom sajtok, prágai sódar és különböző felvágottak, olajos és pácolt halmemek, angol- és édes tea kenyerek, chinai- és orosz-teák, angol rum, francia- és magyar cognac, pezsgőkből, továbbá pecsenye és saját termésű asztali borokból,

A nagyérdemű közönség számos bevásárlásait kéri, tisztelettel:

Kitünő magyar mustár.

Telefon: megyei és helybeli 8. sz.

Kiss Károly
Janky Antal utóda.